

Віталій НІГРЕЦКУЛ,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Науковий керівник: Олена УВАРОВА,
кандидат історичних наук, доцент
Одеський національний медичний університет (м. Одеса)

УСВІДОМЛЕНІСТЬ ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ ЛІКАРЯ: ДО ПОСТАНОВКИ ПИТАННЯ

Професія лікаря з давніх-давен вважається однією з найпрестижніших, а ідеальний імідж лікаря – це набір характеристик високоосвіченої, вихованої, культурної людини, яка проявляє емпатію і надає допомогу тим, хто її потребує. Соціально-політичні виклики останніх років, пов'язані з епідемією COVID-19 з 2020 р. та воєнними подіями з 2022 р., вивели лікарську професію ще й на рівень таких, що стали вважатися ризикованими. Наприклад, у різних регіонах країни почала з'являтися інформація про звільнення лікарів через страх зараження в умовах посилення епідемії [3; 7], а через деякий період – повідомлення про загибель лікарів під час воєнних дій. За підрахунками Всесвітньої організації охорони здоров'я від лютого 2022 р. відбулось 1 682 атаки на медичну систему України, що призвело до загибелі 128 і поранення 288 представників медичного персоналу й пацієнтів [1].

У той же час привертає увагу статистика Національної служби охорони здоров'я, згідно з якою з 1 січня до 1 листопада 2022 р. в Україні: на 4 % збільшилася кількість лікарів-спеціалістів (+4 467), на 4,2 % (+1 080) – лікарів первинної медичної допомоги, на 5,7 % (+8 961) – середнього медичного персоналу [2].

Зрозуміло, що такі колосальні соціально-політичні зрушення не могли обійти майбутніх лікарів – абітурієнтів до медичних закладів вищої освіти та здобувачів на етапі навчання. Специфіка медичної освіти потребує постійного контакту викладачів і здобувачів, осягнення навчального матеріалу в аудиторіях з наочним матеріалом, в клініках, «біля ліжка пацієнта» як кажуть лікарі. Тому довге онлайн-навчання почало і до втрати інтересу до справи, і до емоційного вигорання [8]. Освітня система України почала виробляти методики продовження навчання, пристосування до нових умов життя [6]. Тематиці особливостей освіти в умовах війни почали

присвячуватися конференції, круглі столи, наукові роботи [4]. Але небагато хто говорить про зміни у сприйнятті обраної професії: чи наявні вони і які загрози для медичної сфери можуть нести? Медичний працівник формується не тоді, коли отримав диплом, а протягом усього навчання, тому на заклади освіти сьогодні покладається завдання допомогти здобувачам набути професійної ідентичності, створити умови для якомога швидкого усвідомлення свого місця в суспільстві як фахівця згідно з іміджем лікарської професії.

Враховуючи вищевикладене, в Одеському національному медичному університеті у травні 2023 р. було проведене опитування здобувачів 1 курсу (176 осіб) за розробленою автором анкетною. Серед питань, відповіді на які стосуються поставленої проблеми, було декілька. Наприклад, «Чи був ваш вибір медичного університету цілком усвідомленим»: 68,8 % (121 особа) відповіли «так», 24,4 % (43 особи) – «скоріше так», 2,8 % (5 осіб) було важко відповісти, 3,4 % (6 осіб) – «скоріше ні», 0,6 % (1 особа) – «ні». На питання «Чи викликає у вас тривогу розуміння можливості виконання професійних обов'язків під час воєнних дій» відповіді мали такий вигляд: не змінилось бажання стати лікарем з урахування ризиків для 50 % (88 осіб), збільшилось – для 10,8 % (19 осіб), скоріше збільшилось – для 12,5 % (22 осіб), важко відповісти 22,7 % (40 осіб), скоріше зменшилось – для 2,3 % (4 особи), зменшилося – для 1,7 % (3 осіб).

Отримані результати свідчать про значний відсоток здобувачів, які усвідомлюють свою відповідальність перед суспільством у зв'язку з подальшою професією. Зрозуміло, що вирішення поставленої проблеми необхідно починати ще на етапі шкільної освіти, коли учні старших класів замислюються над своїм майбутнім, та у родинному колі [5]. Здобувач-медик, який свідомо зробив для себе вибір професії, легше проходить етапи формування професійної ідентичності, протягом навчання з інтересом підвищує рівень компетенції. Але для вкорінення цих поглядів необхідна подальша робота закладів вищої освіти – моніторинг психологічного стану здобувачів, роз'яснювальні бесіди, організація заходів для спілкування здобувачів з професіоналами спільної сфери. ЗВО можуть активізувати діяльність наукових гуртків здобувачів, проведення тренінгів, вебінарів, практичних заходів для все більшого ознайомлення здобувачів зі своєю майбутньою професією. Це створить умови для набуття професійної

ідентичності і зростання усвідомлення себе у професії, зменшить кількість здобувачів, які полишають навчання на старших курсах через розуміння відмінності між своїм емоційним станом та вимогами до роботи лікаря.

Список використаних джерел:

1. Від початку повномасштабного вторгнення РФ в Україні загинуло 128 медпрацівників, 288 поранено – ВООЗ. 2024. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/978071.html> (звернення від 10.10.2024).
2. Кречетова Д. НСЗУ стверджує, що в Україні побільшало лікарів і медперсоналу під час війни (17 січня 2023 р.). URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2023/01/12/252303/> (звернення від 10.10.2024).
3. Марчук І. Інфікування медиків та звільнення: як із цим на Рівненщині (10 квітня 2020 р.). URL: <https://suspihne.media/rivne/25888-infikuvanna-medikiv-ta-zvihnenna-ak-iz-cim-na-rivnensini/> (звернення від 10.10.2024).
4. Актуальні проблеми якісної підготовки медичних кадрів у надзвичайних умовах : тези доповідей навчально-методичної конференції (м. Вінниця, 8 лютого 2023 р.) Вінниця, 295 с.
5. Нігрецкул В. В., Уварова О. О. Обставини вибору молоддю професії лікаря та іміджеві характеристики. *Інноваційні дослідження та перспективи розвитку науки і техніки у XXI столітті* : збірник тез доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції до 30-річчя Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, 19 жовтня 2023 року). Рівне, 2023. Ч 1. С. 191–193.
6. Скрипник І. М., Приходько Н. П., Шапошник О. А. Медична освіта в умовах війни: досвід Полтавського державного медичного університету. *Медична освіта*. 2022. № 3. С. 60–64.
7. Шеремета Д. Як Україна готується до спалаху Covid-19: проблеми з фінансуванням та звільнення лікарів. 2021. URL: <https://glavcom.ua/country/health/yak-ukrajina-gotujetsya-do-spalahu-covid-19-problemi-z-finansuvannyam-ta-zvihnennya-likariv-771677.html> (звернення від 10.10.2024 р.)
8. Шульгай А. Г., Федчишин Н. О., Шульгай О. М. Синдром вигорання студентів-медиків під час війни та чинники, які його визначають. *Медична освіта*. 2023. № 3. С. 104–111.